

## DE KUNST OM TE LEVEN.

Aan het begin van deze bijeenkomst, zoals altijd weer, wijs ik U erop, dat wij, sprekers van deze groep niet alwetend of onfeilbaar zijn, denkt U zelf na. Het is altijd nog beter uw eigen vergissingen te maken dan blindelings achter anderen aan te lopen. Wat betreft onze onderwerpen; we hebben verschillende mogelijkheden op het ogenblik, dat zal U duidelijk zijn. We hebben te maken met verschijnselen als tijd, beleving, emotie en wat dies meer zij. Hebt U een bepaalde keuze van richting daarvoor, gaat uw gang.

❖ *Er was een suggestie, om aanvullend op wat vorige maand is gezegd, nu de kunst om te leven te behandelen.*

Ja, ik zou zeggen, dat is meer de kunst om in leven te blijven voor de meeste mensen op aarde tenminste.

❖ *Wat is leven?*

Leven is bestaan. Bestaan is eigenlijk naast het lichamelijk functioneren toch ook wel het denken, bewustzijn bezitten. Van mijn kant uit ben ik geneigd leven te beschrijven als een bewustzijnproces.

Maar als het een bewustzijnproces is dan moeten we de kunst om te leven dus in de eerste plaats baseren op het denken, eventueel de emoties van de mens. Wanneer deze in evenwicht zijn, dan kun je de meeste andere problemen wel aan; maar wanneer je innerlijk onevenwichtig bent, dan kun je zelfs in de beste omstandigheden, onder de beste condities, niet gelukkig zijn en zul je vaak ofwel jezelf dan wel anderen, vernietigen.

❖ *Dat is zoals je begrijpen zult, een punt waar van uw kant protest kan rijzen. U kunt zeggen: "ja, maar dan heb ik toch niet voldoende te eten, ja maar lichamelijk moet ik dan toch ook presteren".*

U hebt gelijk, maar laten we dan proberen om een paar punten, want het geheel kun je nooit overzien, een paar puntenna te gaan van al datgene dat belangrijk is.

❖ *Dan heb, je in de eerste plaats het veel gehoorde woord: onthechting.*

Onthechting betekent helemaal niet, dat is duidelijk, dat je alles opzij moet gooien. Dan kan je in de woestijn wel op je eentje gaan zitten verhongeren. Onthechting betekent wel, dat je aan niets zodanig sterk gehecht bent dat je er geen afstand van kunt doen wanneer dit noodzakelijk is.

Bezit, zolang het instrument blijft, gebruiksmiddel, is aanvaardbaar. Maar op het ogenblik dat bezit in uw eigen besef belangrijker wordt dan andere dingen, dan zult U dat bezit voortdurend meer gaan zien als het werkelijke noodzakelijke. Dan krijgt je belachelijke situaties als mensen, die ver over de zestig zijn en eigenlijk maar heel, heel karig, bestaan omdat zij geld opzij willen leggen voor hun oude dag. Dat is natuurlijk onzin.

Je krijgt mensen die zozeer gehecht zijn aan iets wat ze in de ogen van anderen schijnen te zijn, dat ze liever sterven, desnoods hun wereld ten onder richten dan toegeven dat ze helemaal niet zulke grote helden, of wat anders zijn. Daar moet je voor oppassen. Onthechting is het vermogen hebben om afstand te doen. Dan hoor je heel vaak: weten is belangrijk. Menselijk weten en wat dat betreft, geestelijk weten, is beperkt. Nu is het helemaal niet zo erg maar wanneer je weten eenzijdig ontwikkelt, dan krijg je wel op een terrein een enorme kennis, maar dat betekent gelijktijdig dat je al het andere gaat betrekken op de kennis die je verworven hebt. Er is een heel bekend verhaal van een orthopeed die iemand van hoofdpijn wilde helpen en zei: " dat zal wel aan je voeten liggen". De man echter had gewoon hoofdpijn gekregen omdat hij te veel in de zon had gezeten. Dergelijke dingen komen voor en je moet er voor uitkijken. Je moet voorzichtig zijn. Evenwichtigheid is een belangrijk punt. Laten we dan eens kijken naar wat verder genoemd wordt: bewustwording. Bewustwording wordt door sommigen gezien als het verzamelen van feiten; maar is feitenkennis bewustzijn, dan bezit elke computer bewustzijn. Neen, het is het vermogen om te combineren met de aanwezige feiten, plus de mogelijkheid vooruit te lopen eventueel op datgene wat gezien deze feiten als

mogelijkheid of waarschijnlijkheid bestaat, waaruit het bewustzijnsproces is opgebouwd. Het is steeds verder gaan dan het feitelijk bekende en op grond daarvan komen tot een constatering die dan wederom kennis wordende in wezen gebaseerd is op een aanvoelen, een begrijpen, een geloven en daardoor een voortdurende verwarming geeft van dat gebied waarin je bewust de regels kent en waarvan je de waarden onderling redelijk juist kunt afmeten. Nu is bewustwording een proces dat op vele manieren kan worden nagestreefd. Maar één ding is zeker: wanneer je niet evenwichtig, bent, dan zal elite bewustwording eenzijdig zijn en als zodanig in feite zichzelf teniet doen. Pas wanneer je evenwichtig, ten aanzien van alles, het gelijke begrip probeert te vinden, kom je verder. Een kreet die we ook vaak horen wanneer het erover gaat hoe leef ik juist is: "heb uw naaste lief gelijk uzelve". Dat vind ik heel mooi maar als je nu toevallig een hekel hebt aan jezelf, wat dan? Met andere woorden; je kunt dit nu wel zeggen, maar wat betekent het? Ik geloof dat je moet beseffen dat elk levend wezen als levend wezen en volgens zijn eigen mogelijkheden dezelfde rechten bezit als jijzelf. Ik geloof dat die naastenliefde in de eerste plaats een erkenning inhoudt en niet zoals velen denken, een voorzorgelijkheid. Dus, al die regels zijn wel mooi, er zit veel in, maar leef je nu juist wanneer je één van die regels of allemaal aanhangt? Ik betwijfel het. Een mens die op aarde leeft, heeft te maken met het heden. Wanneer U gisteren rijk bent geweest en U hebt vandaag niets, dan moet je uitgaan van armoede en niet van rijkdom die er geweest is. Wanneer U vandaag zwak bent, moet U zich baseren op de zwakte die U bezit, niet op de kracht die U hoopt te verwerven en niet op de kracht of het gezag van anderen die U zullen steunen. Ga van jezelf uit, zoals je nu bestaat, wees op dit terrein eerlijk tegenover uzelf en probeer niet om alles goed te praten. Probeer niet verantwoordelijkheden op anderen af te wentelen. Ga gewoon uit van het heden en in dat heden is de enige kracht, de enige mens, waarover je werkelijk zeggenschap kunt verkrijgen, je eigen ego.

Probeer niet anderen te zeggen hoe ze leven moeten; leef zelf zo juist als je kunt. En daarmee ben ik aan het eerste punt dat erg belangrijk is. Ofschoon er vanuit mijn standpunt geen noodzaak bestaat om bepaalde disciplines op aarde boven andere te prefereren, is zelfdiscipline noodzakelijk. Een mens leeft alleen beter dan hij gedaan heeft, wanneer hij beter in staat is volgens zijn beste weten en bewustzijn te handelen. En dat kan hij weer alleen, wanneer hij meester is over zichzelf en dus niet voortdurend een compromis moet sluiten met zaken die kunnen lopen van gewoonte tot verslaving. Dan sta je in een wereld, die wereld heeft haar eigen patroon, en dan kun je het er mee eens zijn of niet. Ik kan me best voorstellen dat een student ergens anders over denkt dan een bankier en dat deze beide weer een andere denkwijze hebben dan een arbeider. Maar je hebt te maken met een wereld waarin al die mensen voorkomen, niet slechts een enkele soort. Je hebt te maken met mensen van alle soorten, geloofsovertuigingen, alle soorten van levenspraktijken. En misschien herinnert U zich wat ik over naastenliefde heb gezegd. Wanneer je werkelijk juist wilt leven, dan moet je dit erkennen. Je moet erkennen dat je van de bankier niet kunt vragen dat hij leeft als de arbeider, dat je van de arbeider niet kunt vragen dat hij denkt als de student en van de student niet kunt vragen dat hij de verantwoordelijkheid van de bankier draagt of de lichamelijke arbeid van de arbeider verricht. Dat klinkt een beetje vreemd en een beetje "cru" vaak, maar alleen wanneer men van jongsaf aan in een maatschappij opgroeit, waarin al deze functies afwisselend bekleed zouden kunnen worden, is het denkbaar dat iemand werkelijk gelijk heeft. Dit is niet het geval, zeker niet in de westerse maatschappij. Begin met dit te aanvaarden. Aanvaarding is de basis tot juist leven; maar het is geen kritiekloze, geen klakkeloze aanvaarding, want er leeft uzelf, U bent uzelf. U doet een beroep op uw eigen inzicht en uw eigen krachten uit de aard der zaak. Erken dat een ander ook gelijk kan hebben, erken dat uzelf zo goed als ieder ander voortdurend zult falen en vraag U dan af: hoe kan ik volgens mijn besef zojuist mogelijk leven? Wanneer een ander U dat onmogelijk maakt, probeer die andere duidelijk te maken dat uw wijze van leven belangrijker is voor U dan al wat hij te berde kan brengen. Laat U niet omkopen; laat U niet bedriegen. Een mens die integer is, die zichzelf getrouw is, en die gelijktijdig niet fanatiek wordt, want fanaten zijn gevaarlijk, is in staat om zijn eigen weg te gaan en zal gelijktijdig in staat zijn op anderen invloed uit te oefenen door hetgeen hij is en niet door hetgeen hij prefereert te doen, te zijn of van anderen eist, dat is een heel belangrijk punt. Dan ga je verder. Een mens leeft, een mens heeft emoties. Emoties zijn niet verleerd, emoties zijn deel van uw bestaan. Erken ze als zodanig maar probeer te beantwoorden aan de emoties van anderen, probeer jezelf te zijn ook hier weer. Stel geen eisen aan anderen op grond van jouw emotionaliteit maar erken dat de andere recht heeft op zijn eigen wijze te reageren. Zoek naar een harmonie, niet naar een dominantie

en overheersing. Dan kom je alweer een klein beetje verder en wanneer je dan innerlijk evenwichtiger bent geworden dan kom je vanzelf. ook tot de erkenning dat er andere, onbestemde invloeden zijn.

In het begin zul je spreken over intuïtie of zeggen dit is een functie van het onderbewustzijn. Later ga je erkennen dat er meer is, ook wanneer dat meer moeilijk omschrijfbaar is en zeker niet redelijk te definiëren.

Ook dit is deel van uw wezen. Verwerp niet geestelijke invloeden en impulsen die U bereiken. Verwerp niet stoffelijke invloeden en impulsen die U bereiken, maar reageer daarop slechts in harmonie met uzelve en op een zodanige wijze dat U niet bewust of onbewust een disharmonie tot stand brengt met degenen die rond U zijn. Infeite zou je dit een soort harmoniemodel kunnen noemen. Harmonie waarbij allen samen werken. Maar de feiten wijzen uit dat het niet zo is.

Moet je je nu bezighouden met het bekeren van anderen? Of moet je je bezighouden met jezelf? Een grote vraag.

Een mens die probeert juist te leven zal moeten proberen zelve zo juist mogelijk te bestaan en anderen te helpen om op hun wijze een juistheid van bestaan te verkrijgen. Want je kunt niet ontkennen dat je als mens deel uitmaakt van een gemeenschap en je kunt het niet alleen, je staat niet alleen. Je kunt ook niet zeggen: "die andere gaat mij niets aan".

Ergens is er een relatie. Ergens heeft het bestaan van de andere, zodra U hem erkent, invloed op uw leven of U dat nu bewust ervaart of onbewust, misschien alleen als een invloed van uitstraling ondergaat.

Erken dan dat de harmonie daarom belangrijk is. Niet omdat U nu toevallig weet wat juist is, want wat voor U juist is kan voor een ander verkeerd zijn, wat voor de een medicijn is kan voor de andere vergif zijn, maar doodgewoon omdat die harmonie belangrijker is dan al het andere. Ze geeft U de mogelijkheid om uw eigen evenwicht te behouden, uw bewustzijn en erkenning van uw eigen wereld en andere invloeden te vergroten en gelijktijdig, en dan komen we toch weer even bij die onthechting, de belangrijkheid der dingen op een andere wijze te waarderen. Wanneer je goed wilt leven moet je een mate van onverschilligheid kennen. Ik weet wel, dat past niet in een moderne maatschappijbeeld, daar moet je solidair zijn, achter elkaar aanlopen, dat hebben mensen ook gedaan in het verleden, zelfs in de ganzenpas, dat heeft ook niet veel uitgehaald.

Nee, je moet onverschillig kunnen zijn in dier voege, dat het je niets uitmaakt wat er gebeurt, mits je zelf beantwoordt aan datgene wat je volgens je eigen begrip en zo juist mogelijk bent.

Kijk, dat is een moeilijke zaak want elk van hetgeen je doet omdat het voor je juist is, omdat het voor U een uitdrukking van harmonie is, zal voor anderen misschien niet aanvaardbaar zijn. Als je je door die anderen laat beïnvloeden verlies je je eigen harmonie en daarmee je mogelijkheid om werkelijk in vrede te leven. En vrede is belangrijker dan de mensen denken.

Vrede is niet alleen de daadloze rust, de stilte tussen nacht en dag.

Vrede is de toestand waarin alles voortdurend zich normaal kan ontwikkelen en tonen.

Vrede is de toestand waarbij geen tegenstellingen worden opgewekt, waarbij geen overheersing wordt nagestreefd en waarbij het ik voortdurend zichzelf kan aanvaarden zoals het wezenlijk is, en vanuit zichzelf in staat is zijn wereld te aanvaarden zoals die wezenlijk rond dat ik bestaat.

Dat zijn een paar stevige brokken dacht ik.

En nu moeten we eens gaan kijken wat er werkelijk aan de hand is op het ogenblik want anders komen we ook niet verder. De bekende kreet is: "het is het Aquarius-tijdperk". Klopt. Alles verandert. Ja natuurlijk de veranderingen worden steeds sneller, de beïnvloedingen die de mensen ondergaan worden steeds intenser. Dat is duidelijk. Maar is dat nu zoveel beter? Het ligt maar aan je beoordeling natuurlijk. Maar is de mens op dit moment werkelijk gelukkiger dan bijvoorbeeld 150 jaar geleden? Ik geloof als je het antwoord zoekt dat je zegt: "nee, er zijn meer mensen en meer ongelukkigen". Maar ja, dat is een persoonlijke mening. Je moet dus niet gaan denken in de termen van: "wij gaan nu die veranderingen gaan meemaken, de maatschappij zal goed worden". We moeten beseffen: er zijn invloeden aan het

werk waardoor ik mij in versnelde mate moet aanpassen aan datgene dat zich rond mij voltrekt zonder daarbij op te houden mijzelf te zijn. Het laatste is erg belangrijk. Goed leven betekent een beetje onafhankelijk zijn van de waardering van andere. Het is niet altijd gemakkelijk. Het is natuurlijk heel erg prettig, wanneer alle mensen zeggen: "o, je doet het zo goed, je doet het zo mooi". Of: "dit is een belangrijk mens". Of: "met deze mens moeten we rekening houden". Het is erg prettig, maar het is niet noodzakelijk. Er zal een ogenblik komen dat U voor een keuze zult komen te staan. Denkt U gewoon eens aan Jezus, het meest gekende voorbeeld wanneer het gaat om juist leven in de Christelijke wereld. Jezus houdt zich aan de wet zover dat redelijk is, maar hij zegt ook heel rustig, "wanneer er een huisdier op Sabbat in de put valt, moet je het er uit halen". Absoluut tegen de wetten van de meerderheid in, tegen de religieuze opvattingen van de meerderheid in. Hij zegt: "wanneer ik een mens genezen kan op Sabbat zal ik het niet laten, want het is belangrijker te genezen dan de wet te gehoorzamen". Jezus is dus zeker niet wat men een conformist noemt, iemand die je als een soort sociale ja-broer kunt beschouwen. Toch houdt hij rekening met anderen waar het mogelijk is. Hij valt zelden aan en dan in wezen niet mensen, maar toestanden of mentaliteiten. Ik dacht dat je daar een goed voorbeeld had van een juist aangepast leven. Een leven dat niet zegt: "ja maar, de Joden hebben recht op dit land en dus is alle dienaar van de Romeinen een landverrader". Maar die rustig zegt: "ook bij die tollenaar wil ik één keer, daar wil ik ook eventjes binnengaan, wat rusten, wat eten. De tollenaar is een mens". Hij aanvaardt de situatie zoals ze is. Goed, doet U dat dan ook. Probeer niet uit te maken wat anderen gedaan zouden moeten hebben en hun geliefkoosde bezigheden of wat men vermoedt dat anderen doen. Daar kun je een hele tijd mee bezig blijven. Het is een leuk gezelschapsspel vooral dan wanneer je je eigen normen aan aan ander opdringt die misschien heel anders denkt of leeft. Maar je komt er dan niet verder mee. Je hebt te maken met het heden. Je naaste is de mens waarmee je contact hebt. Het is theoretisch natuurlijk zo dat elke mens de naaste van elke medemens is, die is evenmens, evennaaste. In de praktijk pakt het anders uit. De mens die uw hulp nodig heeft op een bepaald ogenblik is uw naaste. De mens die U helpt op een bepaald ogenblik is uw naaste. Degenen met wie U contact hebt dat zijn uw naasten. Niet de theoretische verre massa.

Juist leven betekent ook dit beseffen: mijn leven, mijn eigen harmonie, mijn ik-zijn maar ook mijn juiste aanpassing aan mijn omgeving in overeenstemming met hetgeen U weet te zijn is gebaseerd op degenen met wie ik contact heb, niet op anderen. Op deze manier verklein je je betrokkenheid bij de wereld, dat weet ik wel, maar je vergroot je betrokkenheid bij de mens? Je wordt meer mens en in de beperking die U misschien in de gezichtskring van zo iemand vreest, is geen beperking van gevoeligheid gelegen maar eerder een opvoering. Zo iemand weet als het ware wat er gaande is. Hij voelt aan wat er kan gebeuren en toch gaat hij niet uit van zijn veronderstellingen maar van het heden. Ik dacht dat we hier ook weer een punt hadden dat erg gewichtig is. Op het ogenblik dat je gaat proberen om de zaak naar je hand te zetten, hoe dan ook, loop je altijd fout. Een vriend van mij heeft letterlijk gezegd: "soms betreur ik het dat er een Paulus is geweest. Ja, Paulus heeft de Christelijke kerk tot stand gebracht, maar zonder hem zouden er meer Christenen geweest zijn". Dat klinkt vreemd, maar heeft hij geen gelijk? Paulus is eenzijdig. Hij denkt zodanig disciplinair dat hij geen ruimte laat voor afwijkingen. En zijn volgelingen zetten dat in versterkte mate voort. De afwijking betekent toch niet dat een ander minder is, alleen dat hij anders is. Anders zou je wel kunnen zeggen: "elke mens met sproeten deugt niet". Als je dat zegt, zegt iedereen "dat is dwaasheid" maar U zegt "een bepaald ras, een bepaalde godsdienst, een bepaalde sociale denkwijze is verkeerd" dan zijn ze het er direct mee eens. Kijk, dat moet je niet doen. Harmonie is nodig maar harmonie kan niet tot stand komen wanneer je zelf een stelling kiest die op zichzelf in de feiten van het ogenblik niet bewijsbaar is. Je hebt uw geloof. Natuurlijk, elke mens heeft een geloof, al gelooft de mens maar dat hij beter is dan zijn buurman. Maar iets gelooft hij altijd. En een geloof is een aanvoelen, een innerlijk weten. Maar moet je nu een innerlijk weten voor laten gaan op de feiten of niet? Een mens die probeert juist te leven, die begrijpt dat de feiten de werkelijke ervaringen hebben die je doormaakt, een correctie kan betekenen op hetgeen hij gelooft en aanvoelt. Geloof is geen vaste, orthodoxe, blijvende waarde, geloof is een levend proces waarbij de voortdurende uitwisseling van het ik met het niet redelijk omschrijfbaar, bepaalde benaderingen in het leven, maar geen dogma's of constatering tot stand brengt. Misschien denkt U: "een geloof heeft een dogma vaak wel nodig". Maar ik zeg U één ding: "op het ogenblik dat wie dan ook in de wetenschap, in de sociale structuur, in een kerkgemeenschap zegt: "dit zul je geloven en daar mag je niet verder

over nadenken" dan zeg. ik: "dat is een zwak punt, want iemand verbiedt er het algemeen alleen het nadenken over die punten die je zelf twijfelachtig acht maar waarvan hij de aanvaarding om de een of andere reden toch belangrijk vindt. Dit is natuurlijk niet prettig als je dat zo zegt. Maar vergeet één ding niet: U gelooft, dan bent U ook geneigd om dogmatisch te zijn. Dan zegt U maar: "dit is waar" maar U weet niet of het waar is. Je kunt niet bewijzen dat het waar is. Waarom dit dan anderen opleggen? Leef volgens je eigen innerlijke waarheid en kijk wat ze in feite presteert en tot stand brengt en probeer dan in jezelf aan te voelen hoe, met inachtneming van alle belevingen, alle ervaringen, alle feiten, je innerlijke beleving is. De betekenis daarvan zal zeker de mentale processen wijzigen.

Maar de harmonie in het ik zal daardoor ongetwijfeld worden bewaard. Dan gaan we nog een eindje verder want: "wat is juist leven?". Dan zeggen de mensen: "ja, juist leven is bijvoorbeeld vegetarisch leven". Dan kan juist leven zijn. Ik ben er van overtuigd dat iemand die bij vegetarische voeding zich goed voelt, er beter aan doet om vegetarisch te leven, dan vlees te eten? Maar een ander heeft vlees nodig. En heel veel mensen die vegetarisch leven zouden dat vlees ook nodig hebben om lichamelijk evenwichtiger te zijn. Kies voor een zo eenvoudig mogelijk, zo uitbalanceert mogelijke voeding maar maak er geen dogma van. Spreek niet te veel over modebegrippen, natuurlijk macrobiotisch voedsel kan vrij goed zijn wanneer je het verteren kunt, maar als je het niet verteren kunt moet je wat anders hebben. En misschien is het een goede basis voor datgene wat je aan voeding nodig hebt, maar je hebt aanvulling nodig die buiten zo een systeem vallen. Gebruik die. Uw lichaam heeft zijn behoeften. Die behoeften daar moet je aan voldoen. Het is natuurlijk een soort heiligschennis wanneer je zegt dat al die hoge personen, die koningen en koninginnen die vriendelijk wuivend uit koetsen naar mensen kijken, die zegenende geestelijken op hoge balkons en al die andere ook naar de W.C. moeten. En toch is het waar. Hoe vaak zal het niet voorgekomen zijn dat een vriendelijk wuivende vorstin opzij fluisterde: "we moeten een noodstop maken, zorg dat we ergens terecht komen of er gebeurt een ongeluk". Zo zijn de dingen. Ontken niet dat uw lichaam alle functies heeft, maar zorg er wel voor dat U die functies zo goed mogelijk beheerst en wel door ze zo juist en bewust mogelijk te gebruiken. Dit klinkt ook een beetje overdreven. Als je tegen een mens zegt: "je moet nu zo en dan eens bewust ademen" dan zegt U: "waarom?" en toch is het goed. Door bewust adem te halen kun je op de duur de krachtenbalans in je lichaam beter tot stand brengen, je kunt een betere concentratiemogelijkheid bereiken en zelfs, ofschoon dat in moderne steden natuurlijk ietwat twijfelachtig begint te worden, een betere oxygentatie van het bloed, hetwelk dus ook voor het geheel van uw lichaam heel goede resultaten kan hebben. Men moet ook weer niet te veel doen want anders krijgen we met een superoxygentatie te maken, in feite dus met een oxygeen, een zuurstofproces. Die roes, daar heb je weinig plezier van over het algemeen en ze vraagt van je lichaam nogal wat. In mate leven, in mate geloven, in mate streven en bovenal proberen om vrij te zijn. Vrijheid kan nooit bestaan uit een absolute onafhankelijkheid. Vrijheid is altijd opgebouwd uit een reeks elkaar in evenwicht houdende gebondenheden. Denk niet dat je ooit vrij kunt zijn. Er zijn jonge mensen die dat denken en dan komt het tot een vrijer worden uit te vrij en daarna zijn ze veel minder vrij. Toch is de mogelijkheid om dit te beleven een deel van de vrijheid. Vrijheid kan alleen gebaseerd worden op een besef van hetgeen je doet en een bewust aanvaarden van verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden en dan zo evenwichtig mogelijk. Wat zit ik eigenlijk te verkondigen? De juiste weg van het leven is het proces van bewust leven en in dit bewust leven het erkennen van de juiste maat. Er zijn dingen die erg goed zijn totdat je er teveel van krijgt. Er zijn dingen die je kunnen helpen, tenzij je er te zeer op leunt. Dan breken ze. Dat is geestelijk zo, dat is in onderwijs en bewustwording, het is overal zo. Het zijn feiten tot U dat bewust weten wat je doet, wat je kunt, wat je wilt en erkennen op welke wijze dat alles in evenwicht kan worden gebracht erg belangrijk is. Dat geldt dan voor uw voeding, voor de manier waarop U leeft en slaapt en wandelt en doet zo goed als voor uw concentratieprocessen, uw geestelijke processen, zelfs voor uw uittredingen: alles wat zich buiten de redelijke, stoffelijke wereld afspeelt. Nu sta je natuurlijk in het leven nooit werkelijk alleen, ook al denk je dat. Een mens is altijd, of hij het weet of niet, verbonden met de wereld van de geest. Nu kom je natuurlijk op een terrein dat veel minder logisch is voor velen, maar hebt U even geduld en luistert U, ik zal proberen duidelijk te maken wat ik bedoel. U bestaat voort na de dood. Voortbestaande na de dood hebt U toch contacten met de wereld die U verlaten hebt. Het zijn misschien voorstellingen die je hebt, gevoelens van verbondenheid, verplichtingen, genegenheden en haat. De gevoelswereld

bepaalt na de overgang voor een deel de relatie die je hebt met de wereld van de stof. De mens heeft een eigen uitstraling. Die uitstraling is althans in een deel van die geestelijke wereld al kenbaar. Ze kan daar functioneren als een soort verkeerslicht en zeggen stop of ga verder, maar kan daar ook een behoefte uitdrukken of zelfs een overmaat aan kracht of mogelijkheden aanduiden. Die wisselwerking is er en nu krijg je daardoor heel wonderlijke situaties. Ik zal dit met een voorbeeld doen, een soort gelijkenis want anders dan kan ik dat helemaal niet uitdrukken. Een mens woont helemaal alleen, weinig contact met medemensen. Een mens vraagt zich af: "heeft mijn leven nog betekenis?". Die toestand komt wel eens voor nietwaar? Deze mens in zich maakt bepaalde ontwikkelingen door, denkbeelden die veranderen maar ook een relatie met zeg maar de bovenzintuiglijke wereld die verandert. Stel nu dat die mens op een gegeven ogenblik kracht opbrengt, dan kan het met die kracht mogelijk zijn dat een geest waarvan je helemaal niet weet dat hij bestaat, een medemens kan helpen. Je schept een tekort, maar daardoor is het mogelijk een teveel aan evenwicht elders te doen wegnemen. Je werkt mee aan een soort evenwichtigheid, of je wilt of niet. Zo iemand kan des eigenlijk, geïsoleerd vanuit menselijk standpunt, emotioneel afgeschermd tegen alles, toch nog voor een groot aantal entiteiten in de sferen en mensen op aarde een betekenis hebben. Die wordt niet beseft maar ze wordt wel naar het ik weerkaatst en dat is een belangrijk punt. Als U kracht weggeeft, dan voelt U ontspanning dus een soort, zeg maar etherische aderslating. Wanneer je een tekort hebt en je krijgt die kracht er bij dan hebt U ineens wat meer fut. Dat zijn toch eenvoudige voorbeelden. De eenzame kan dus, schijnbaar geïsoleerd, van grote betekenis zijn voor de omgeving en zonder dit te beseffen, gelijktijdig de invloeden van die omgeving dermate sterk ondergaan dat hierdoor eigen gevoelens, eigen erkenning en eigen geestelijke en stoffelijke mogelijkheden mede bepaald worden. Dit is iets waar men heel vaak aan voorbijgaat. Zeker U moet uitgaan van het weten, van het normale en van het logische en alleen waar je niet verder kunt kan het geloof als een soort aanvulling of overkoepeling optreden. Maar je kunt gelijktijdig ook zeggen dat een veel grotere wereld die zich onttrekt aan de zintuiglijke waarnemingsmogelijkheden of dit althans grotendeels doet, U in contact houdt met een veel groter deel van de schepping dan uw bewustzijn ooit kan omvatten. Daarom is het ik, geestelijk gezien en in zijn bewustzijn van enorm groot belang, ongeacht de stoffelijke toestand. Dan kom ik weer aan een volgend punt. Nu stel ik dat een mens bepaalde belevingen doormaakt op aarde en laten we dan maar een of andere heilige nemen die ziek is: Ludwina van Schiedam. Dat is in ieder geval een zeer sympathieke stad voor velen. Ziek, jaren lang ziek, geduldig op het ziekenbed, om dit geduld heilig verklaard, maar eigenlijk heeft ze toch maar heel weinig gedaan. Heeft dat betekenis? Dat schijnbaar negatieve, kan dat betekenis hebben? Ja, in ieder leven zijn altijd wel weer negatieve perioden, negatieve ontwikkelingen. Maar zo een negatieve ontwikkeling draagt in zich de mogelijkheid tot een balans, dus een positieve waarde. Niets is persé negatief zonder compensatie. Probeer dan te erkennen dat zelfs de meest negatieve ervaringen die je doormaakt een positief tegendeel hebben, een werking die voor jou, al is ze misschien nog niet redelijk of emotioneel te vatten, bestaat, die gelijktijdig voor de wereld waarvan je deel uitmaakt, van belang is. Dat maakt het je gemakkelijker om alles te aanvaarden. Het maakt het je gemakkelijker om onbewust te blijven handelen, ongeacht het gebeuren. Juist leven is niet alleen maar verwarring of dogmatisch eenzijdig voortgaan. Juist leven is gebaseerd op de erkenning van wat er nu bestaat. En wat je nu voelt dat noodzakelijk is dat moet je dan maar doen. Maar dan moet je het wel eerlijk en overtuigd en zonder enig voorbehoud weten. En wat je voelt dat nu niet aanvaardbaar is, dat mag de hele wereld dan uitroepen tot het ergste dat er bestaat, doe het niet. Je hebt je eigen mogelijkheden, je eigen contact met de andere wereld en ik heb het al gezegd: U leeft op aarde, dan kunt U nooit gaan leven volgens de normen van een geestelijke wereld hoe hoog en lichtend dan ook. Beseft dat een weten omtrent een hogere wereld nog niet impliceert dat U aan de normen daarvan kunt beantwoorden. Je moet beantwoorden aan de normen van uw ogenblikkelijk bestaan. De mogelijkheden en de noodzaken die daarin zijn opgebouwd. Wanneer je dat doet, ja, dan zullen een hele hoop mensen denken dat je gek bent. Maar als je doet wat je denkt dat goed is voor de anderen, volgens de normen van die anderen, ben je ook gek. Als U te weinig bedieningsgeld geeft, dan deugt U niet. Als U een te grote som geeft dan krijgt U wel een vriendelijke buiging maar gelijktijdig het idee achterna geslingerd: die is gek of hij weet niet hoe hij met zijn geld om moet gaan. Dat weet U toch. Realiseer je dat in het leven altijd zo is. Doe wat je voelt dat goed is. Trek U er niets van aan wat een ander daarover zegt, maar doe het bewust en zonder voorbehoud, bereid om alle consequenties ervan te aanvaarden. In de moderne wereld is het mode geworden om te denken aan bereikingen in feite ten koste van

anderen. Ge moet me niet kwalijk nemen dat ik het zo zeg. Ik bedoel het niet kwaad. Wanneer ik nu dit of dat doe dan moet een ander dat en dat doen. Ik heb dit gedaan, dus heb ik recht op dat ook wanneer ik dat zelfs niet verwezenlijken kan. Het klinkt een beetje vreemd misschien maar U zult begrijpen wat ik bedoel. Moet je goed onthouden; dat is nooit een rechtspositie, dat kan niet reëel zijn. Wanneer U welzijn en welbehagen moet afhangen van anderen en U uw eisen stelt op grond van iets dat geweest is, dan komt U toch nooit in de werkelijkheid terecht, dan leeft U in een droomwereld. Heel veel mensenleven in een droomwereld: ik ben die en die en daarom moeten anderen mij, noem maar op: respecteren, vereren, me de ruimte geven, me uitnodigen, me ontvangen, me bijstaan. Dat klopt niet, dat is niet waar. U kunt in het leven alleen aanvaarden wat U zelf bent en zelf kunt op een bepaald ogenblik. Wanneer U daarbij bovenzintuiglijk of bovenredelijke hulp krijgt, dan kan dat nooit hulp zijn die in de plaats komt van wat U zelf bent of doet. Het kan hoogstens een aanvulling daarop zijn. Wanneer U door God zelf wordt geholpen, dan neemt U wel iets heel hoogs aan, dan moet U wel beseffen dat God, zonder zijn gehele schepping en zijn wetten in die schepping te verloochenen, U nooit kan helpen om meer te zijn dan U volgens en binnen die wetten zelf bent. Hij kan U de kans geven om uzelf waar te maken, de kracht om juister en vollediger te zijn wat U voelt te moeten zijn maar hij kan niet beantwoorden aan uw eisen. Eis dus niet teveel. Wees niet bang om te aanvaarden. Wees niet bang om te geven, natuurlijk maar, en dat is een heel belangrijk punt, beschouw het nooit als je recht. Probeer nooit rechten op te bouwen ten aanzien van anderen. Rechten zijn maatschappelijke opvattingen die, wanneer ze volledig gevolgd worden, in feite niets anders betekenen dan een ten ondergaan van uw eigen wezen, met zijn eigen normen, zijn eigen recht, zijn eigen persoonlijkheid. Respecteer anderen en hun opvattingen van recht maar beroep U nooit op een recht waar U niet in gelooft, wat U niet eerst zelf voor deel van uw eigen wezen en leven hebt gemaakt. Ja, wat moet je dan nog verder zeggen van goed en gelukkig leven? Mensen gaan met elkaar om maar dat is eigenlijk ook iets dat elk ogenblik verandert. Mensen houden van elkaar en dan ineens houden ze niet meer van elkaar. Dat is erg. vervelend, maar je kunt niet zeggen dat je de liefde een bepaalde menselijke opvatting dus, moet continueren omdat ze eenmaal bestaan heeft. Je kunt wel zeggen: "wanneer ik een aansprakelijkheid aanvaard op welk ogenblik dan ook, dan moet ik daarvoor staan zover mij dit mogelijk is. Dat is juist. Je kunt niet zeggen "dus moet die relatie zo blijven bestaan". Dat kan niet. Je kunt zeggen: "Ik ben ingetreden in, noemt U maar op: een kloosterorde, een kerk, een of andere sekte, gemeenschap of wat dan ook". Best. Allemaal heel erg mooi, maar betekent dit dan dat U, omdat U eenmaal hebt gezegd: "ik geloof" geloof" U altijd moet blijven geloven? Dit, kan toch niet waar zijn. Geloof dat verandert naarmate U zelf veranderd. Dat betekent toch niet dat U gebonden bent aan een sekte omdat U eenmaal bent toegetreden. Het betekent toch niet als je lid wordt van een voetbalclub je je hele leven alleen voor die club mag juichen? Dat wanneer je eenmaal één discipline hebt gekozen, laten we zeggen dat je recht of theologie studeert, dat je je hele leven niets anders meer moogt doen? Elk ogenblik is een mogelijkheid tot verandering, tot stelling. De aansprakelijkheid die je aanvaardt ben je niet kwijt door de verandering maar haar betekenis of inhoud verandert wel. Misschien doe ik er best aan om dit betoog dat anders dreigt uit de hand te lopen in woorden van anderen te besluiten.

\* Wanneer je middelen ter beschikking hebt om iets te doen, is het dwaas het zonder deze te stellen zolang je daardoor anderen geen onrecht aandoet.

\* Wie een verre reis moet maken, handelt juist wanneer hij een trein neemt, of een voertuig dus eigenlijk, zo dit ter beschikking is, mits hij bereid is te lopen, wanneer dit niet ter beschikking is.

\* Een mens die God wil aanvaarden, zal eerst moeten leren zichzelf te aanvaarden. Wie zichzelf niet in waarheid aanvaardt, kan de hogere krachten niet in waarheid beleven en erkennen.

\* Een mens die zijn medemensen tekort doet, doet zichzelf tekort. Doe niet een ander tekort en probeer uzelve niet tekort te doen, maar als u voor de keuze staat, vraag u dan af of het niet beter is uzelve tekort te doen en te weten dat u zo goed mogelijk gehandeld hebt, dan een ander tekort te doen en te weten dat u ten aanzien van uzelf, gefaald hebt.

\* Besef dat de eeuwigheid altijd bij u is. Leven, bewustwording, ontwikkeling, hebben geen haast. Besef dat het daarom beter is weinig goed te doen dan veel onvolledig te doen.

## Orde der Verdraagzamen

\* Leer uitkomen met het werkelijk noodzakelijke, u zult meer genieten van hetgeen u meer hebt, u zult minder gedreven worden door datgene dat u volgens anderen misschien zou moeten hebben, zonder het waarlijk; nodig te hebben

\* Leef in vrijheid, kwets nooit een ander. En als een ander zich gekwetst voelt ondanks uw goede bedoelingen, betreur dit en ga uw weg. Want het belangrijkste is dat u beantwoordt aan uzelf en de erkenning en de wet die in het ik gelegen zijn.

Dat zijn vrije variaties of uitspraken die door grote meesters gedaan zijn. Als u mij vraagt: "Wat is de kunst van het leven?" dan is de kunst van het leven daarin gelegen, dat u leeft om gelukkig te zijn. Maar geluk is een innerlijke zaak, die niet door uiterlijkheden hoeft bepaald te worden. Geluk is harmonie in uzelf, is kracht in uzelf, is het ontwikkelen van mogelijkheden vanuit uzelf. Kies dan daartoe. Kies voor alles voor uw zelfzijn. Kies voor uw eigen aansprakelijkheid, voor uw eigen verantwoordelijkheid en voor uw eigen ontwikkeling en tracht deze waarmakende, anderen te helpen zover als u kunt.

Ik dank u vrienden voor uw aandacht, goeden avond.